

בוזמן שהיא [אשת החבר] **טמאה**. משום שבזמן טומאתה היא נזהרת שלא ליגע באוכלין טהורים שהיא עוסקת בהם, כדי שלא לטמאם, ולכן אין לחשוש שמא תשכח שחייטים אלו אסורים עליה באכילה משום דמאי, ותאכל מהם.

אבל לא תטחן עמה, **בוזמן שהיא טהורה**, משום דחיישינן, שמא תשכח שחייטי דמאי הן, ותתן לתוך פיה.

רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף **בוזמן** שאשת החבר היא **טמאה**, ואכן אין לחוש שמא תיטול היא ותתן לתוך פיה, מכל מקום **לא תטחון** עם אשת הארץ, **מפני שהברתה** [אשת עם הארץ] **נותנת לה לתוך פיה**, והיא א-בז **אוכלת מהן**.

[ואף שאשת החבר אינה חשודה על הגזל, ולא על הדמאי, חיישינן לשכחה. שרגיל אדם לשכוח, ולאכול מה שנותנים לו בלא לבדוק אם הדבר מותר באכילה.⁽¹⁾

ואם כן קשה: **השתא מיגנב גנבא** אשת עם הארץ משל בעלה ונותנת לחברתה, וכי **חלופי לא מיחלפא** [אם לגנוב ללא תמורה חשודה היא, כל שכן שחשודה היא להחליף]

והתנן: תלמיד ישיבה **הנותן לפונדקית** עם הארץ שהוא מתאכסן אצלה, את עיסתו וקדירתו כדי שתתקן לו אותם לאכילה:

הרי הוא מעשר תחילה את מה שהוא נותן לה, וכן מעשר את מה שהוא נוטל הימנה מפני שחשודה להיות מחלפת.

וקא סלקא דעתין, שמחליפה היא כאשר היא רואה שעיסתו יפה יותר מעיסתה; הרי למדנו שעם הארץ חשוד להחליף לכל אדם, ולאודוקא חמות לחתנה!?

ומשנינן: **התם** — בפונדקית — **נמי לטובה** היא מתכוונת, כי **מוריא** [מורה היא] הוראה לעצמה, שכאילו יש מצוה בהחלפה זו, **ואמרה:**

עדיף **שהבר כי רב** [תלמיד הישיבה] **ליכול חמימא** [חם, כלומר: טרין], ואילו **אנא איכול קרירא** [קר, כלומר: ישין].⁽⁶⁾

ואכתתי מקשינן: וכי אטו **לעלמא**, לסתם אדם וכשאינן לה כונה להיטיב עמו, **לא חיישינן** לחילופין!?

והתניא: **אשת חבר טוחנת** ומסייעת להנהיג את הריחיים, יחד עם **אשת עם הארץ**, בטחינת תבואתו של בעלה עם הארץ:

היותר טובה.

1. רש"י חולין ו א, וכתבו תוספות על זה דחילוק דחוק הוא.

ועוד הקשו על עיקר פירושו, דמה שנותנת האשה לחברתה משל בעלה, אין בזה משום גזל, שהרי קיימא לן דמקבלים דבר מועט מן הנשים אף שלא מידיעת בעליהן.

עוד הקשו, הרי בלאו האי טעמא דשמתנת

והכסף משנה כתב, דמעלה עשו בתרומה, וגזרו בפירות שלא הוכשרו אטו פירות שהוכשרו.

6. רש"י. ותוספות כתבו, ד"מוריא" לא משמע שמתכוונת למצוה, אלא משמעותה הוראת היתר, ובתמיה היא אומרת: וכי ראוי שבר כי רב יאכל פת חמימא, ואנא איכול קרירא? והלא אני טרחתי עבורו, וראוי לי ליטול לעצמי את הפת

אחיו, שאמר משום רבי אליעזר בן חסמא:
אין עושיין חלת עם הארץ בטהרה.

כלומר: אם מסר עם הארץ את עיסתו לגבל [גימ"ל פתוחה ובי"ת קמוצה, והוא אדם הלש עיסות] חבר, ואמר לו: "הפרש חלה מעיסתך, ועשה אותה בטהרה", יסרב החבר לבקשתו. (2)

כי אם יסכים החבר להפריש לו חלה בטהרה, ויתננה אחר כך לכהן, יסמוך על כך הכהן, ויסבור שהיא טהורה. ובאמת הרי היא טמאה, משום שכבר נטמאה בעודה ביד עם הארץ. שהרי גזרו עליהם להיות כזבים.

אבל עושיין חברים את עיסת חוליו של עם הארץ בטהרה.

כלומר: אם מעולם לא היתה העיסה ביד עם הארץ, אלא החבר מתחיל את העיסה מתחילתה בשבילו, יעשנה.

ואם כן, קשיא הא דתנן: המוליך חטין לטוחן עם הארץ, הרי אלו בחזקתן, לענין מעשר ושביעית. והרי איכא למיחש, שמא החליף הטוחן את הקמח, ויתן לחבר קמח שלו, האסור משום דמאי או שביעית, ויטול את קמח החבר לעצמו.

אמר [תירץ] רב יוסף: לעולם אין חשודים עמי הארץ על הגזל, ואף לא להחליף את פירותיהם בפירות של אחרים.

והתם כברייאתא, הא דחיישינן שמא תגזול אשת עם הארץ מחיטי בעלה ותתן לחברתה, היינו נמוי משום דמוריא היתר לעצמה שאין בכך משום גזל, **ואמרה:** הרי אף תורא מדישיה קאכיל [אף שור אוכל מדישו].

כלומר: כשם שהשור אוכל מהתבואה בשעה שהוא דש בה, כן ראוי שתאכל אשת החבר מהחיטים, בשעה שהיא מסייעת עמדי.

העיר רבי יוסי בן המשולם, משום רבי יוחנן

ורבי שמעון בן אלעזר סבר, דאף בזמן שאשת עם הארץ מחזקת עצמה טמאה אסור להסתייע בה. שאף שהיא עצמה לא תגע בתבואה, אבל חבירתה שאף היא אשת עם הארץ, שמחזיקה את עצמה טהורה, תתן לה מהתבואה, ותגע בה ותטמאנה.

2. רש"י. וכתבו תוספות, דלפי זה אם יגבל החבר עיסה נפרדת כדי שיעור חלה ויפרישנה על עיסת עם הארץ, מותר.

והקשו הראשונים לפירוש רש"י, דאם בא להפריש חלה מעיסת עם הארץ, הלא כבר בחזקת טמאה היא. ואם כן מאי קאמר "אין עושיין חלת עם הארץ בטהרה"?!?

ותוספות פירשו, דמיירי באומר לו הפרש לי

לתוך פיה יש לאסור, משום שהיא מסייעת ביד עוברי עבירה, לפי שחשודה אשת עם הארץ על הטבל. ואף לאביי דאמר "רוב עמי הארץ מעשרין" קשיא, שהרי ממתניתין דקתני "בוררת עמה" מוכרח דאף בזמן שהיא טהורה מותר לסייעה. שהרי בזמן הברירה בהכרח שהיא נוגעת בחיטים, ובכל זאת לא חיישינן שמא תכניס לפיה.

ורבינו תם ור"ח פירשו, דכתבואה של חבר איירי. וקאמר, דבזמן שאשת עם הארץ מחזקת עצמה בטומאה מותר לאשת החבר להסתייע בה, לפי שאז היא נזהרת מליגע בתבואה. אבל בזמן שהיא מחזיקה את עצמה לטהורה, לא תסתייע בה, משום שתיגע בתבואה ותטמאנה. שהרי גזרו על עמי הארצות שיטמאו במגעם.

המכשיר את הזיתים לקבלת טומאה; ומאחר שנטמאו אם יפריש הבדר את התרומה ויתננה לכהן, יסמוך הכהן על הבדר החבר, ויאכל תרומה טמאה.

אבל עושיין חברים את הזיתים של חוליו של עם הארץ מתחילתן **בטהרה**. שאם ביקש ממנו לסחוט את זיתיו, ולהפריש מהם תרומה, קודם שנתנן עם הארץ במעטן, יעשה כן, שהרי עדיין לא הוכשרו לקבל טומאה, וטהורים הם.

ונוטל החבר הימנה כדי תרומה, ומניחה לתרומה הטהורה בכליו של החבר, כדי שלא יטמאו בכלי עם הארץ. **וכשבא עם הארץ ליתול** את שמנו, הרי הוא נוטל את שתיהן, גם את החולין המתוקנים, וגם את התרומה הטהורה, **ואינו חושש** החבר שמא יגע בתרומה ויטמאנה.

והוינן בה: **טעמא מאי** לא חיישינן שיגע עם הארץ בחלה ובתרומה, ומדוע התרנו לחבר להפרישם ולמוסרם בידו? (4)

ונוטל החבר הימנה כדי חלה, ומניחה לחלה שהפריש בכפישא או באנחותא [כלים העשויים מסלים בלואים] שאינם מקבלים טומאה, וגם אין רגילות לשים בהם עיסה. (3)

וכשבא עם הארץ ליתול את עיסתו, הרי הוא נוטל מהחבר את שתיהן, גם את העיסה, וגם את החלה. **ואינו חושש** החבר שמא יטמא עם הארץ את החלה! והטעם יבואר לקמן.

וכן אין חברים עושיין את תרומת זיתיו של עם הארץ בטהרה.

כלומר: אם נתן עם הארץ את זיתיו במעטן [כלי ששמים בו את הזיתים, כדי שיתחממו קודם שסוחטים אותם בבית הבדר], ומבקש הוא מבדר [פועל בית הבדר] חבר שיפריש תרומה מן הזיתים בטהרה —

לא יעשה כן, משום שזיתים אלו כבר נטמאו על ידי עם הארץ, כי אף על פי שאין דבר מקבל טומאה אלא אם כן הוכשר, הרי כשנתונים הזיתים במעטן, יוצא מהם משקה

3. רש"י. ותרוייהו בעינן, גם שלא יקבל הכלי טומאה, שאם לא כן יטמאנו עם הארץ, ויחזור הכלי ויטמא את החלה. וגם צריך שיהיה כלי שאין הדרך להניח בו עיסה, כדי שיהיה לעם הארץ היכר, ועל ידי כך יזכור שלא לנגוע בחלה. ותוספות פירשו, דכפישא ואנחותא היינו פשוטי כלי עץ שאין מקבלים טומאה במגע עם הארץ.

4. רש"י. והקשה בתוספות הרא"ש לפירוש, מנא לה לגמרא דחיישינן לטומאה. ואפשר יש לסמוך לכתחלה על כך שמאיימים עליו שלא ליגע, וגם עושים לו היכר על ידי הנחת החלה בכלים שאין עשויים לכך, כמבואר בסמוך.

חלה על עיסתי, מעיסתך שלך שנעשית בטהרה. ואסרו לו לעשות כן, משום דחיישינן שמא יגע בה עם הארץ לאחר שימסרנה לו. ודוקא אם לש עברו את כל העיסה התיירו, משום כדי חייו דגבל כדמבואר בהמשך דברי הגמרא. אבל לגבל את החלה לבד שהיא דבר מועט ואין בה כדי לפרנס את הגבל, לא התיירו.

והראשונים פירשו בשם ר"ח גם כן על דרך התוספות, אבל מטעם אחר, כדי שתהיה פרנסת הגבל החבר מצויה. שעל ידי שאסרנו לגבל לו את החלה בלבד, שוב לא ימצא חבר שיעשה לו כן, ויאלץ לשכור את החבר לגבל לו את כל העיסה, ונמצא שכרו של הגבל מרובה.

שמשום כדי חייהם הקלנו עליהם, שלא לחוש לכך.

אמר מר: נוטל הימנה [מהעיסה] כדי חלה, ומניחה בכפישא או באנחותא, וכשבא עם הארץ ליטול, נוטל את שתיהן, ואינו חושש.

ומקשינן: וליחוש דילמא נגע בה עם הארץ ויטמאנה ואיך אפשר משום הטעם של "כדי חייו" להקל בחשש קרוב כזה?

ומשנינן: אכן יש לנו לאיים על עם הארץ כשמוסרים לו את החלה, ואמרינן ליה: הזהר שלא ליגע בחלה. וחזי [וראה], אי ננעת [תיגע] בה ותטמאנה, הדרא לטיבלא. תחזור העיסה להיות טבל, ותיאסר באכילה.

וכיון שאין חשוד עם הארץ לאכול עיסה הטבולה לחלה, יירתע מכך, ולא יגע בחלה.

ומקשינן: ואכתי ליחוש, דילמא לא איכפת ליה שתחזור העיסה לטיבלה ושוב איכא למיחש שיגע בחלה ויטמאנה.

ומשנינן: הלא בהכרח רוצה הוא שתישאר העיסה מתוקנת, דהשתא, לתקוני קא מיכוין, שהרי צווה לחבר להפריש ממנה חלה, וכי יעלה על הדעת דמיכפת לא אכפת ליה שתחזור לטיבלה לאחר שכבר נתקנה?!

אמר מר: אבל עושין זיתים חוליו בטהרה, ונוטל הימנה כדי תרומה, ומניחה בכליו של חבר, וכשבא עם הארץ ליטול, נוטל את שתיהן, ואינו חושש.

אמר רבי יוחנן: התירו חכמים להקל קולא זו, משום כדי חייו הגבל, ומשום כדי חייו דברד, שיהיה להם במה להשתכר לצורך מחייתם.

וצריכא לאשמועינן כן גם בעיסה וגם בזיתים.

משום דאי אשמועינן הבריייתא דין זה בגבל בלבד, הוה אמינא דדוקא בו הקלנו כן, משום דלא נפיש אנריה [שאיין שכרו מרובה]. וכיון שעני הוא, וצריך את הדמים שיתן לו עם הארץ על מלאכתו, איין למונעו מלעשות את מבוקשו.

אבל בדר דנפיש אנריה, אימא לא הקלנו בו. כי מאחר שאין פרנסתו דחוקה, נחמיר עליו לחשוש שיטמא עם הארץ את התרומה, ולא יעשה לו את המלאכה.

ואי אשמועינן בברד, שהקלו בו, הוה אמינא דדוקא בו הקלנו, משום דלא שכיח ליה מלאכה להשתכר בה. שהרי אין מצויה מלאכה זו כל השנה, אלא רק פעם בשנה היא עונת בית הברד. ולכן הקלנו בו שלא לחשוש שיטמא עם הארץ את התרומה, כדי שלא להפסיד לו את פרנסתו.

אבל גבל דשכיח ליה מלאכת הגיבול כל השנה, ואם לא יסכים לקבל עיסה זו ימצא בנקל עיסה אחרת, אימא דלא נתיר לו למסור את החלה ביד עם הארץ.

הלכך צריכא הבריייתא להשמיענו בתררויהו,

ומשני, כדי שתהיה פרנסת הגבל מצויה. שעל ידי שאסרנו לגבל את החלה לבדה, יאלץ לשכור את הגבל לעיסה כולה.

לכך פירש, דלא אסיפא קפריך, אלא ארישא. למה אסרו לגבל לו את החלה לבדה, ולהפרישה על עיסת עם הארץ.

ושוב מקשינן: אם מניח החבר את התרומה בכלים שאינם מקבלים טומאה, **אי הכי, מאי איריא** דקתני דוקא "מניחה בכליו של חבר"? והלא אפילו בכלים דעם הארץ נמי יכול להניחה, כיון שאין לחשוש שיטמאו את התרומה.

ומשנינן: אין, **הכי נמי קאמר**: ומניחה בכליו של עם הארץ, הראויין להשתמש בהן אף לחבר, מאחר ואינם מקבלים טומאה. (6)

שנינו במשנה: ומחזיקין ידי נכרים בשביעית:

וקא סלקא דעתין ד"מחזיקין", היינו שמסייעים להם ממש במלאכת הקרקע בשביעית, ולפיכך מקשינן:

וכי מחזיקין אותם במלאכתם זו?!

והאמר רב דימי בר שישנא משמיה דרב: אין עודרין עם הגוי את הקרקע בשביעית. ואף שהקרקע היא של הגוי, לא יעשה הישראל בה מלאכה האסורה בשביעית. (7) והעידור אסור משום חרישה, שהיא אסורה מדאורייתא בשביעית.

ועוד אמר: אין כופלין שלום לגוי. שהרי

ומקשינן: וליחוש דילמא נגע בה עם הארץ בתרומה, שהרי בזה יש לחשוש יותר מאשר ברישא, בחלתו של עם הארץ.

דבשלמא התם, בחלה, אית ליה לעם הארץ היכרא. בכך שהניח לו החבר את החלה בכפישא ואנחותא, שהם כלים שאין רגילות לשים בהם עיסה, ומתוך כך יזכור שאיימנו עליו שלא ליגע בה.

אבל הכא, בתרומת זיתים, מאי היכרא אית ליה לעם הארץ לזכור שלא ליגע בתרומה? (5)

ומשנינן: הכא במאי עסקינן, דמנח ליה החבר לתרומה בכלי גללים או בכלי אבנים או בכלי אדמה, שאינן מקבלים טומאה.

שהרי אם יתנה בכלי המקבל טומאה, יטמא עם הארץ את הכלי במגעו, והכלי יטמא את התרומה.

ומתוך שמונחת התרומה בכלים אלו, יזכור עם הארץ שאסור לו ליגע בה.

ואף שהוא נושא את התרומה, אינו מטמאה במשא. ואף שגזרו על עם הארץ שהוא כזב, והזב מטמא במשא, מכל מקום אינו כזב גמור, ואינו מטמא אלא במגעו בלבד.

דאין ראויים תמיד לחבר, שהרי אף דפשוטי כלי עץ הם, לפעמים הם מקבלים טומאה על ידי מדרס, אם יחדם לשיבה. ריטב"א ור"ן. ואזלו בשיטת תוספות שהובאו לעיל בהערה. אבל לרש"י שפירש, דאירי בבלאי חמתות שאין בהם תורת כלי כלל, צריך עיון, למה לא קתני אף בהו "כליו של חבר".

7. והתוספות תלו זה בנידון, האם יש קנין לגוי

5. ותימה, מאחר ועדיין לא אסיק אדעתין דמניחם בכלים שאין מקבלים טומאה, עדיפא היה לה לגמרא להקשות, דהלא אף אם לא יגע בתרומה, הרי הוא מטמא את הכלי שנוטלו, והכלי יטמא את התרומה שבתוכו, "חידושים מכתב יד".

6. וברישא לגבי חלה, דמניחה בכפישא ואנחותא, לא קרי להם "כליו של חבר", משום

כי הא דרב יהודה אמר להו לנכרים בזמן שעבדו בקרקע בשביעית: "אחזקו".

רב ששת אמר להו לנכרים אלו: "אשרתא"! ואף הוא לשון חיזוק.

אמר מר: ואין כופלין שלום לגוי.

רב חסדא היה מקדים להו שלמא [מקדים להם שלום לגויים].⁽⁹⁾

ורב כהנא אמר להו: שלמא למר [שלום לאדונין], ובלבו היה לרבו, ולא לברך את הגוי.⁽¹⁰⁾

שנינו במשנה: ושואלין בשלומם של הנכרים מפני דרכי שלום.

"שלום" הוא משמותיו של הקדוש ברוך הוא. ומעיקר הדין לא התירו לומר כן אלא לישראל, כדתנן בסוף ברכות. וכמה מקורות הובאו שם לכך.

ומה שהתירו לומר "שלום" אף לגוי, אינו אלא מפני דרכי שלום, ולזה סגי פעם אחת בלבד. אבל לכפול ולומר "שלום שלום", לא התירו.⁽⁸⁾

ומתחילת דברי רב דימי שאמר: "אין עודרין עם הגוי בשביעית", תיקשי אמשנתנו.

ומשנינו: לא צריכא, לא התירה משנתנו אלא למימרא להו: "אחזקו" בעלמא! כלומר, לומר להם בזמן שהם עוסקים בעבודת הקרקע, "תחזקנה ידיכם". אבל לא הותר לסייעם במעשה.

מיהו בגירסא דלפנינו לא גרסינן אלא פעם אחת "שלמא למר".

9. והקדים לומר להם תחילה, שלא יצטרך לחזור ולענות בכפילת שלום. שכן דרך בני אדם שהמקדים לשאול שלום אומרו רק פעם אחת, והעונה כופל ואומר "שלום שלום", ר"ן.

והמאירי על פי דרכו [הובאה בהערה 8] כתב, שהקדים לו שלום כדי שאף הוא ישיב לו באותה צורה שהקדים לו ולא ירבה עמו בדברים. שאילו היה ממתין עד שיקדים לו הנכרי, שמא היה פותח עמו בדברי חיבה והיה הוא צריך לענותו באותה צורה, ונמצאת דעתם מתקרבת יותר מדאי.

10. רש"י. ומיאנו תוספות בפירושו, משום שיש בזה גניבת דעת הבריות.

ופירושו, דלא אתא למימר, אלא דאמר לו פעם אחת "שלום" ולא כפל.

להפקיע מידי קדושת הארץ. ודוקא אם אין קנין לגוי אסור לחרוש בקרקעו.

ויעוין ב"חזון איש" [סימן א משביעית סק"ג] שכתב, דאין לדבר זה הכרח מהגמרא. ומסברא היה מקום לומר, דאף למאן דאמר "יש קנין לעכו"ם להפקיע מידי קדושת ארץ ישראל", אין זה אלא לענין המצוות החלים על התבואה הגדילה בקרקעו. אבל האיסורים הנוהגים בה לא פוקעים מחמת בעלות הנכרי.

ובדעת התוספות כתב לבאר, דאף איסור חרישה עיקרו הוא מחמת המצות עשה להשבת את הארץ.

8. רש"י. והמאירי כתב, דהכונה שלא יאריך עמהם בדברי שלום יותר מן הרגיל, לפי שהדבר מורה על חיבה יתירה, ועלול הוא על ידי כך להתקרב אליו ולהמשך אחר דעותיו. אבל לכפול ולומר "שלום שלום" מותר. והוכיח כן מהא דאמר רב כהנא לנכרי "שלמא למר שלמא למר".

אמר ליה חד מינייהו לחבריה: ניקום מקמיה [נעמוד מפניו], דהרי בר אוריין [בן תורה] הוא.

אמר ליה חברו: וכי מקמי פלגאה [בעל מחלוקת] ניקום, [האם נעמוד מפני בעל מחלוקת זה]?! שהיה גניבא חולק על דברי חכמים, ומצער את מר עוקבא שהיה ראש בית דין בזמנו.

אדהכי [בינתיים], אתא איהו [נתקרב גניבא] לגבייהו דרב הונא ורב חסדא.

אמר להו: שלמא עלייכו מלכו, שלמא עלייכו מלכו [שלום עליכם מלכים]!

אמר ליה [שאלוהו] רב הונא ורב חסדא לגניבא: מנא לך דרבנן איקרו "מלכים" [זו מנין לך שהחכמים אכן נקראו מלכים]?!?

אמר [ענה] להו גניבא לרב הונא ורב חסדא מדכתוב [משלי ח, בדילוג]: "הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה. בי מלכים ימלוכו ורוזנים יחוקקו צדק".

ותמהינן: השתא, אף בזמן שעושים דבר האסור לישראל — כגון עבודת קרקע בשביעית — קתני במתניתין, דאחזקי מחזקינן להו בדברים — שיהו "שואלין בשלומן" מיבעיא ליה לתנא לאשמועינן?!

אמר רב יבא: לא נצרכא מתניתין להתיר, אלא לשאול בשלומם ביום חגם. (11) ולא חיישינן דלמא יבוא הנכרי להודות על כך לעבודה זרה שלו. (12)

וכדתניא: לא יכנס אדם לביתו של גוי ביום חגו, ויתן לו שלום. כי מאחר שהחשיבו ישראל כל כך, שבא במיוחד לביתו לברכו, יש לחוש שמא ילך ויודה לעבודה זרה שלו.

אבל אם מצאו לגוי בשוק ביום חגו, הרי נותן לו שלום בשפה רפה ובכבוד ראש! דכיון שלא פגשו אלא באקראי ונתן לו שלום, אין לחוש שמא ילך ויודה לעבודה זרה.

רב הונא ורב חסדא הוו יתבי [היו יושבים]. חליף ואזיל [חלף ועבר] גניבא [כך שמו של האיש] על פניהם.

עבירה, מפני דרכי שלום. והסיקו התוספות מזה, דפליג הירושלמי אגמרא דידן, וסבר דאסור לשאול בשלום העובד כוכבים ולומר להם "שלום" אפילו פעם אחת. ויעוין במהר"ם שיף שכתב, דלולי דבריהם היה נראה לפרש בדעת הירושלמי, שלא בא לאסור אמירת שלום לנכרי, אלא לאסור לומר לישראל "חרוש בה טבאות" לחד מאן דאמר, ו"ישר" לאידך מאן דאמר.

12. רש"י. והמאירי כתב דחיישינן שמא יכנס עמו בדברים, ויספר לו ענין חגם שנעשה לשם

11. והירושלמי פירש באופן אחר את דברי משנתנו. דלחד מאן דאמר, הכי פירושה: מחזיקין ידי נכרים בשביעית — שאומרים להם: "חרוש בה טבאות ואנא נסיב לה מינך לבתר שמיטתא" [חרוש בה היטב, ואקנה ממך לאחר שביעית]! ושואלין בשלומן — שאומרים להם: יישר [ישר כוחכם]!

ולאידך מאן דאמר, הכי פירושה: מחזיקין ידי נכרים בשביעית — שאומרים להם: יישר! ושואלין בשלומן של ישראל החורשים בשביעית — שאומרים להם: שלום עליכם! שיותר לשאול בשלומם אף בזמן שעוברים

תו אמרי ליה רב הונא ורב חסדא לגניבא: ומנא לך דכפלינן "שלמא" למלכים, שמשום כך כפלת את ברכתך לשלום פעמיים?!?

ליטעום מר מידי [יטעום מר משהו]!
אמר ענה להו גניבא: אסור לי לאכול עכשיו,
לפי שעדיין לא האכלתי את בהמתי —

אמר ענה להו גניבא: דאמר רבי יהודה
אמר רב: מנין שכוּפלין שלום למלך? —
שנאמר "ורוח לבשה את עמשי ראש
השלישים [ואמר], לך דוד ועמך בן ישי,
שלום שלום לך".⁽¹³⁾

דהכי אמר רב יהודה אמר רב: אסור לו
לאדם שיטעום כלום, עד שיתן מאכל
לבהמתו. שנאמר: "ונתתי עשב בשדך
לבהמתך", וחדר כתיב "ואכלת ושבעת!"
הרי שיש להקדים את אכילת בהמתו
לאכילתו.

אמרי ליה רב חסדא ורב הונא לגניבא:

הדרן פרק עלך הניזקין

למעלה ולמטה. וכדאיתא בפרק "חלק", "כל
העוסק בתורה לשמה, משים שלום בפמליא של
מעלה, ובפמליא של מטה".
ועל זה מובא בסמוך הפסוק "לך דוד, ועמך
בן ישי, שלום שלום". דהיינו שלום כפול,
למעלה ולמטה. אבל לעוזרי דוד אמר רק שלום
אחד, כדכתיב בהמשך הפסוק "ולעוזריך שלום".

עבודה זרה פלונית, וישבחנה, ועלול לב הישראל
להסס בדבר, ויבוא לידי תקלה.
מיהו דוקא כשנכנס הישראל לביתו חיישינן
להכי. אבל כשפוגשו בשוק באקראי, אין לחוש
לזה כל כך.
13. וכתב המהרש"א בביאור הענין, שמלכי
ישראל, וכמו כן תלמידי חכמים, עושים שלום